

Таким чином, забезпечення психологічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами є невід'ємною частиною розвитку сучасної освіти. Психологічний супровід учнів з інтелектуальними порушеннями помірного ступеня повинен створювати комфортні умови для формування у дітей самостійності, впевненості відповідно до своїх можливостей, а в основі лежить визначення можливих цілей розвитку дитини.

Перелік використаних джерел

1. Закон «Про освіту». – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Гаврилов О. В. Особливі діти в закладі і соціальному середовищі: навч. посіб. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. 308 с.
3. Положення про спеціальну школу. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/221-2019-%D0%BF#Text>
4. Психологічний супровід інклюзивної освіти: метод. рек. / упоряд. А.Г. Обухівська. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. 92 с.

Марія Машталір

здобувач вищої освіти соціально-гуманітарного факультету
Західноукраїнський національний університет
Науковий керівник:

Ольга Шаюк

к. психол. н., доцент кафедри психології та соціальної роботи
Західноукраїнський національний університет

ПРОФЕСІЙНО-ОСОБИСТІСНИЙ РОЗВИТОК СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ В ВУЗІ

Професійна позиція, будучи інтегральною особистісною характеристикою професіонала, визначає його відносини з різними сторонами професійної дійсності. У процесі професійного становлення важлива гармонізація професійної та особистісної позиції фахівця [1; 4].

Особливо актуальним є діалог особистісного і професійного для психолога, який працює власною особистістю, самістю, вирішуючи професійні завдання. У зв'язку з цим при підготовці професійних

психологів необхідно приділяти увагу формуванню особистісного ставлення до майбутньої діяльності, продуктивної професійної позиції [3]. Вивчення зміни і особливостей прояву професійної позиції у студентів психологів і лягло в основу нашої роботи, позначивши вибір теми наукового дослідження - «Соціально психологічні умови становлення професійної позиції і фахового статусу психолога».

Результати проведеного теоретичного та емпіричного дослідження дозволили сформулювати наступні висновки:

1. Змістовну основу професійної позиції студента-психолога становлять самоставлення, ціннісні орієнтації, смисли, суб'єктність, творча активність. Професійна позиція як особистісне утворення має індивідуальну забарвленість. Компоненти, що становлять професійну позицію студента-психолога: ставлення до людей в професії, яке зумовлено цінностями і смислами особистості; ставлення до майбутньої професійної діяльності, що відображає способи освоєння і реалізації професійної діяльності; ставлення до себе як до майбутнього психолога [2; 3].

2. На різних етапах навчання у змістовній основі професійно позиції студентів-психологів спостерігаються відмінності. Більшою мірою відмінності виявляються на перших етапах навчання. Від першого до другого курсу студенти стають більш впевненими в собі, здатними контролювати свої переживання, відзначають свою роль в подіях, щовідбуваються з ними, в меншій мірі потребують захисту.

При переході від другого до третього курсу спостерігаються кризові тенденції: знижується ступінь саморозуміння, зростає обережність, стримування спонукань.

До четвертого року навчання студенти-психологи більшою мірою приймають цінності, властиві самоактуалізованій особистості.

3. Виявлено зв'язок особистісних особливостей студентів-психологів і характеристик професійної позиції. Всі параметри професійної позиції пов'язані з інтернальним локусом контролю. Позитивно себе оцінюють як майбутніх психологів студенти з позитивним самоставленням, вірою в свої сили, розумінням самого себе, довірою до себе, самоприйняттям. Керуються просоціальними

цінностями широкого плану: розуміння, терпимості, захисту благополуччя всіх людей, самостійності мислення і поведінки.

Активність в професійному розвитку пов'язана з ціннісними орієнтаціями на рівні переконань типу універсалізм, самостійність, стимуляція, досягнення, влада, безпека, на рівні індивідуальних пріоритетів - з цінностями типу доброта, універсалізм, самостійність, стимуляція, досягнення, безпека, а також пов'язана з такими характеристиками самоактуалізації як підтримка, ціннісні орієнтації, самоповага, креативність.

Бажання в майбутньому працювати психологом і допомагати людям пов'язано з суверенністю в собі, з цінностями, які реалізуються в реальній соціальній поведінці типу доброта, універсалізм, досягнення, влада, безпеку, а також з такою характеристикою самоактуалізації як пізнавальні потреби.

4. Професійна позиція студента-психолога має певну динаміку протягом періоду навчання у вузі: зростає оцінка професійних знань і умінь, навичок надання психологічної допомоги при зниженні оцінки ролі освіти в професійному розвитку і бажання зв'язати професійні плани з діяльністю психолога, допомагати людям; тенденцію до зниження має активність в освоєнні професії з ростом її до випускного курсу. Відбувається перебудова структури професійної позиції, зростає її інтегрованість.

Перелік використаних джерел

1. Пальм Г. А. Гуманітарна парадигма у психології та проблеми підготовки практичних психологів. *Вісник Дніпропетр. ун-ту. Педагогіка і психологія*. Вип.6. Д., 2000. С. 7-12.
2. Роджерс К. Р. Взгляд на психотерапию. Становление человека. М., 1994, 440 с.
3. Панок В. Г. Концептуальні підходи до формування особистості практикуючого психолога. *Практична психологія та соціальна робота*. 1998. №4. С.3-5.
4. Капська А. Й., Долинська Л. В. Концептуальні підходи до проблеми підготовки фахівців спеціальності «Соціальна робота та практична психологія». *Психологія. Зб. наук. праць*. Вип.15. К., НПУ імені М. П. Драгоманова, 2002. С. 67-275